

NOORD-BRABANDER.

NOMMER 151.

'S BOSCH.

ZATURDAG 25 DECEMBER 1890.

Italië.

NAPELS, 28 November.

Door de wijze maatregelen, die onze nieuwe Koning neemt, heerscht hier en in het geheele koninkrijk de beste rust. Den 19 hebben de troepen den eed van getrouwheid afgelegd. Daags te voren was het stoffelijk overblijfsel van den overleden Koning in de kapel bijgezet.

— Omtrent de woelingen van den Vesuvius verneemt men de volgende bijzonderheden: De Vesuvius heeft de bewoners van Napels en nog meer de landlieden in den omtrek van den berg, van den 15 tot den 25 november, in angst gebracht. Eerst heeft men sterke uitbarstingen of onderaardsche ontploffingen gehoord; daarop heeft men eenen dikken rook zien opstijgen, welke daarna voor vlammen heeft plaats gemaakt; eindelijk heeft zich in den vaurspuwenden berg eene nieuwe opening gevormd, waaruit beurgewijs voorkomende jodenlijmachtige stoffen, lapillo en gloeiende steenen, welke laatste tot op eenen grooten afstand en tot op eene buitengewone hoogte worden geworpen. De lapillo heeft dezelfde kleur als die, waaronder de stad Pompeji is bedolven geworden. De Vesuvius heeft nog geene lava uitgeworpen; doch in de ingewanden der aarde wordt een zoo verschrikkelijk gedonder gehoord, dat deze ontzettende teekens, die altijd eene helangrijke uitbarsting voorafgaan, de wijngaardeniërs in den omtrek zeer verontrusten. Den 24 november zijn de waterputten der huizen nabij de heremitage opgedroogd. Dit is de laatste waarschuwing, die de berg geeft, opdat de bewoners der omstreken, zijne nabuurschap zouden kunnen ontwijken en tevens eenen gewissen dood ontgaan.

Polen.

WARSCHAU, 13 December.

Eene dagorde van den 10 bepaalt het volgende: De divisie-generaal *Stan. Woinoyanski* en de brigade-generaal *Kas. Molechowski* treden weder in activen dienst; Z. Kom. H. de brigade-generaal *Adam van Wurtemberg* en deszelfs adjudant, kap. baron *van Bulow Gebhard* verkrijgen het begeerde dienstbatslag. Eene dagorde van den 8, betreft het inwendige bestuur en bepaalt: 1°. De secretaris-generaal der dictatuur zal aan de regeringsmagten alle bevelen van den dictator mededeelen, en desgelijks de van de enkele afdeelingen aan den dictator te gevene berigten ontvangen. 2°. Alle aangelegenheden, welke vereffening slechts tot eene eenige regerings-commissie behooren, zullen, ter bespoediging, terstond aan de ministerien, welke het aangaat, zonder tusschenkomst der provisionele regering verzonden worden, en aan laatstgemelde alleen de inhoud der bevelen medegedeeld worden. 3°. De bezorging dier zaken, welke meer dan een ministerie betreffen, wordt aan de provisionele regering opgedragen, welke zich daarvoor met den dictator moet verstaan, ten einde deze voor de snelste middelen tot uitvoering kunne zorgen. 4°. Te dien einde zal de provisionele regering in drie afdeelingen gescheiden zijn, eene diplomatische en organische, eene oorlogs- en eene civiele afdeeling. De president der regering bepaalt, welke leden tot elke der afdeelingen behooren zullen, en welke onderwerpen in dezelve behandeld zullen worden. 5°. De tusschenregering heeft hare zittingen dagelijks, voor en na den middag. 6°. Zij moet alle besluiten nemen, welke zij in den tegenwoordigen toestand des lands voor dienstig houdt; doch moeten deze, om uitgevoerd te kunnen worden, de bekrachtiging van den dictator erlangen. 7°. Alle door de regerings-commissie, of door de aan haar ondergeschikte beambten, gemaakte veranderingen, worden door de provisionele regering oogenblikkelijk ter eener zijde aan den dictator, ter andere aan het publiek bekend gemaakt. 8°. de regerings-commissie moeten soortgelijke bepalingen, als de bovenstaande, aan de haar ondergeschikte beambten uitvaardigen en voor de snelle uitvoering zorgen.

— Het nieuw bestuur van Polen heeft maatregelen genomen, om Warschau, met deszelfs voorstad Praga, alsmede Mudlin en Zamosc, in goeden staat van verdediging te brengen. In de laatste vesting, van welke overgave nog niet gebieken was, moet de poolsche bezetting de russische krijgslieden, welke zich daarin bevonden, gevangen hebben genomen. Te Ploek was de opstand, zoo men beweert, geheel het werk der jeugd geweest, en had eerst den volgenden dag ook bij de andere inwoners ontplooiing gevonden.

De stad Lublin heeft zich, volgens de wasschawische bladen, insgelijks voor de nieuwe orde van zaken verklaard.

— Van de poolsche zijde verzekert men, dat alle gemeenschap van daar met Rusland thans geheel gestremd is, en dat de generaal *Rosen*, die over de russische krijgsmagt in het gewest Gradno bevel voert, bij de eerste tijding der uitgebrokene onlusten, zijne krijgshenden heeft begonnen bijeen te trekken, doch sedert bevel zonde hebben bekomen, om haar in derzelve lagerplaatsen te laten blijven.

— De bisschop van Ploek, tevens met het bestuur der geestelijke zaken in Polen belast, heeft den 7 december eene oproeping aan alle bisschoppen en geestelijken van het koninkrijk doen afgaan, ten einde hun aan te bevelen gebieden voor de bewaking van het poolsche volk ten hemel op te zenden.

Pruisen.

BERLIJN, 17 December.

Russisch Polen, hetwelk de opstandelingen bij het nieuwe rijk willen ingelijfd hebben, beslaat eene oppervlakte van 7600 vierkante mijlen. Het bestaat uit het oude Lithauen, Samogitie, Wit-Rusland, Voltijnie, Poedolie en de poolsche Ukraine, en bevat eene bevolking van 8,800,000 zielen. Daaronder rekenen men: naar de taal: 700,000 Polen, 880,000 Lithauers, 5,520,000 Klein-Russen, 180,000 Russen, 50,000 Tartaren, 120,000 Letten, 50,000 Moldaviërs, 1,300,000 Joden; — naar den godsdienst: 2,400,000 roomsch-katholijken, 1,640,000 grieksch-katholijken, 3,230,000 oostersche Grieken; 180,000 Roskolniks (Oud-Russen), 50,000 Mahomedanen, 1,300,000 Joden.

De Klein-Russen verschillen, naar de taal en nationaliteit, bijna niet van de Groot-Russen; de russische bevolking bedraagt derhalve 5,700,000 zielen. Deze moet wel een groot overwigt over 700,000 Polen hebben, en het is dus te verwachten, dat de opstandelingen in hunne plannen omtrent deze landen niet slagen zullen.

— Volgens het dagblad van Leipzig is de saksische regering steeds ijverig werkzaam aan het regelen der nieuwe orde van zaken. Terwijl reeds in verscheidene opzichten vele verbeteringen zijn ingevoerd, en afzonderlijke commissien met het onderzoek der hoofdtakken van het bestuur belast zijn, wordt onder de onmiddellijke leiding van den prins mede regent gearheid aan de samenstelling der grondwet, welke aan de landstenden en hunne eerstvolgende zitting zal worden voorgelegd. Naar men wil, zal die grondwet, behoudens eenige geringe wijzigingen, veel overeenkomst hebben met de badensche staatsregeling.

Engeland.

LONDEN, 17 December.

De russische, oostersche en nederlandsche ambassadeurs en de spaansche minister hebben gisteren op het bureau van buitenlandsche zaken conferentie met lord *Palmerston* gehad. Gisteren hebben de ministers een kabinetsraad gehouden. Dinsdag heeft weder eene conferentie over de zaken van België plaats gehad, in tegenwoordigheid van de russische, oostersche, fransche en nederlandsche ambassadeurs, den pruisische minister en lord *Palmerston*.

Frankrijk.

PARIS, 16 December.

De kamer der gedeputeerden heeft gisteren een zeer belangrijk punt beslist, waarover de gevoelen zeer uiteen liepen, door te bepalen, dat de nationale garde bij gemeenten en niet bij kantonnale bataillons zal georganiseerd worden.

De president van den raad der ministers heeft aan de kamer een ontwerp van wet gebracht, regende de dotatie van de kroon en het inkomen des Konings, of de civile lijst. Daarbij wordt voorgesteld, om dat inkomen jaarlijks op achtien miljoen frans te bepalen, terwijl hetzelfde, onder *Konst. X*, 35 miljoen bedroeg en alreë met de heilt vermindert wordt. De heer *de Corcelles* heeft terstond willen bevoegen, dat die wet met het charter streed, waarbij aan de kamer verboden werd over de civile lijst te atermen, en de minister *Lafitte* heeft daarop verklaard, dat, indien al de ministers eene wet mochten willen voordragen, die strijdig was met de constitutie, de Koning dit nooit zou toelaten.

Gisteren ochtend zijn de beschuldigde ministers, de prins de Polignac, de heer de Peyronnet, de heer de Chantelauze en de heer Guernon de Ranville, voor het gerechtshof der pairs verschenen. Er zijn 160 pairs als regters tegenwoordig. De president de heer Pasquier, heeft de aangeklaagden naar hunne namen gevraagd, en daarop antwoordende, hebben zij het hof herinnerd, dat zij begrepen hadden, bij hunne eerste verhooren door de commissie van instructie te moeten protesteren tegen de competentie van het hof om hen te ondervragen naar daden, op last van den Koning in zijnen raad geschied. Nadat hun de acte van beschuldiging was voorgelezen, werd het woord gegeven aan den heer de Beranger, een der drie commissarissen uit de kamer der afgevaardigden, aan welke de voortzetting van het regts-geding is opgedragen, die daarop de volgende aanspraak deed.

« Pairs van Frankrijk, het besluit van de kamer der afgevaardigden, welks voorlezing gij hebt aangehoord, behelst de beschuldiging, die tegen de laatste ministers van Karel X is ingebracht.

» Als lasthebbers en tolken dier kamer, komen wij, in naam des volks u recht vragen voor de schending onzer wetten, voor de omverwerping onzer instellingen, voor het bloed onzer medeburgers.

» Die schending was door niets ter wereld uitgelokt; de wetten werden gehoorzaamd en de regters geëerbiedigd; onze jonge soldaten voldeden aan de oproeping; de belastingen werden, niettegenstaande eenige vertoogen tegen derzelve aard, geregeld voldaan; de verkiezingen geschiedden met kalme; de burgers, nijverig op hunne regten, maar tevens vrienden eener gematigde vrijheid, hadden zich overal van hunne pligten doordrongen getoond, en indien ergens in de kiesvergaderingen de orde gestoord was geworden, dan moest zulks alleen aan de partij geweten worden, voor welke de regering alleen alle hare gunsten bewaarde.

» Te midden eener voor de kroon zoo voldoende rust; eener rust, welke handhaving van de zijde der ingezenen te verdiens-telijker was, omdat aan de kiezers zedelijk geweld werd aangedaan; werden de rampzalige bevelschriften van julij afgekondigd.

» Het vernietigen der vrijheid van de drukpers voor de dagbladen; het herstel der boekencensuur; de vernietige vernietiging van de werkzaamheden der kiesvergaderingen, onder den vorm van eene ontbinding van de kamer der afgevaardigden; het afschaffen der wetten omtrent de verkiezingen, en het vervangen daarvan door een nietig schaduwbeeld van verkiezingen; het wreedaardig gebruik van den gewapenden arm, met het doel, om de verontwaardiging te smoren, en het goed gevolg van zulke noodlottige maatregelen te verzekeren: dit zijn de misdaden, waarvoor ons land voldoening eischt.

» Doch hoe meer recht de natie daarop heeft, dat die voldoening schitterend zij, des te meer is het voor haar van belang, dat de hoge regtbank, die daarover uitspraak moet doen onafhankelijk en vrij blijve. Indien slechts de minste schijn van dwang jegens haar konde worden uitgeoefend, dan zoude hare beslissing niet meer den naam van vonnis verdienen; Frankrijk, Europa, ja de nakomelingschap zoude daaraan dien naam betwisten.

» Mijne heeren, het is in uwen moed, in uwe geestkracht, in de reinheid van uw geweten en in de opperste magt, die de staatsregeling u toekent, dat het geheele land thans zijne zekerste waarborgen hoopt te vinden; het zoude die ook des noods vinden in de edelmoedige bevolking van Parijs, die, na in het uur des gevaars zoo groot geweest te zijn, haar werk voltooiën zal, door uwe beraadslagingen te beschermen en uwe uitspraak te doen eerbiedigen.

» Met de grootte handeling, die thans begint, eindigt onze omwenteling. Voor geheel de wereld zal het een indrukwekkend schouwspel zijn, dat een volk, hetwelk bij de herovering zijner regten den verhevensten moed heeft betoond, thans, nu het tijdstip daar is, om aan de wet en de regters de straf voor de hen aangedane belediging te vragen, zich kalme, vol vertrouwen en met waardigheid vertoont.

Na deze aanspraak begon dadelijk het verhoor van den gewezen eersten minister prins de Polignac. De vragen, die aan hem en vervolgens aan zijne ambtgenoten gedaan werden, liepen bij uitsluiting over de onderwerpen, die met de bekende bevelschriften in verband stonden, en daarbij werd dus van de brandstechtingen in Neder-Normandie in het geheel niet ge-rept. Trouwens het was reeds vroeger uit het verslag van den graaf Bastard gebleken, dat de kamer der pairs dit punt van beschuldiging geheel had laten varen, omdat het genoegzaam gebleken was, dat het ministerie de Polignac, wel verre van regtstreeks of zijdelings de bedoelde misdaden te hebben aangemoedigd, integendeel pogingen tot het stuiten daarvan heeft aangewend.

Aangaande de ordonnantien antwoordde de prins de Polignac, dat veertien dagen voor hare verschijning daarover in den raad gesproken was; dat dit niet in verband stond met een vroeger plan van bestuur; dat, wat betref de redenen, die tot het stellen dier ordonnantien aanleiding gegeven hadden, dit tot zijn plan van verdediging behoorde; dat over die ordonnantien in den raad was gedelibereerd; dat al de ministers haar hadden ge-teekend, doch dat hij niet wilde zeggen, wie haar opgesteld

had; dat voorts aan niemand, dan aan de leden van den raad, het geheim van de te nemen maatregelen was toevertrouwd geworden.

Nog verklaarde hij, dat men zich niet bezig gehouden had met de middelen om die ordonnantien te doen uitvoeren, en niet gedacht had aan het oprigten van buitengewone regtbanken, als ook geene meerdere krijgsmagt naar Parijs ontboden had, en dat reeds twee maanden vroeger het opperbevel van Parijs voor den maarschalk hertog van Ragusa gevraagd was.

Omtrent het gebeurde bij den opstand antwoordde hij, dat hij den 26 julij geene rapporten ontvangen had over den indruk, dien de ordonnantien gemaakt hadden; dat dien dag de ministers geen raad gehouden hebben; dat hij geen bevel aan den procureur des Konings noch tot het breken der drukpersen van de coucanten gegeven had; dat hij den 27 niet te St. Cloud was geweest, en dien dag berigt gekregen had van woelingen in het palais Royal; dat hij eerst des avonds vernomen had, dat de werkbazen hun volk wilden afdanken, dat hij het protest der gedeputeerden in de dagbladen had gelezen; dat hij geen order gegeven had om de ondertekenaars van die protesten in hechtenis te nemen; dat hij geen bevel had gegeven om bloed te vergieten, en dat hij hoopte te bewijzen, dat hij het intrekken der ordonnantien en zijn ontslag gevraagd had; om een einde aan de troebelen te maken; dat hij geene orders had gegeven voor de troepen; dat de stad in staat van beleg zijnde, de militaire magt geheel in handen van den maarschalk was; dat hij geene strenge orders had gegeven, omdat hij die niet te geven had.

Hij verklaarde niet te weten, hoe het gevecht in Parijs begonnen was, hoe vele menschen er dien dag gedood waren, of er brand op het plein van de beurs was ontstaan en ook geen kennis te hebben gedragen van de vereeniging der gedeputeerden ten huize van den heer Casimir Perrier. Eerst drie maanden na zijne inhechtenisneming had hij het protest gezien, uit hun naam door de heeren Guizot, Dupin en Villmain opgemaakt.

Op de vraag of hij des avonds van dingsdag aan den Koning verslag van het gebeurde had gedaan, antwoordde hij, dat hij het zeer druk had gehad; dat hij geene zeer juiste opgave van het voorgevallene had en men gewoon was zoodanig verslag aan den Koning mondeling te doen. Hij zeide, dat dingsdag avond in den raad besloten was, om Parijs in staat van beleg te stellen; dat hij woensdag den Koning te St. Cloud de ordonnantie daartoe strekkende, ter ondertekening gebragt had; dat hij dien dag, uit hoofde der talrijke volksverzamelingen, het ministerie van buitenlandsche zaken verlaten had; dat hem geen berigt was geworden van de verrigtingen der militairen noch van den weerstand, dien het volk bood; dat hij eerst op het einde van den dag den Koning had kunnen melden, wat er omging, om dat hij niets stelligs wist; dat hij aan de bezending van de gedeputeerden, die zich bij den maarschalk gevoegd hadden en het terugtrekken der ordonnantien eischten, had doen antwoorden, dat hij dit niet op zich kon nemen, en het derhalve on-noodig geacht had hen zelve te spreken, hozeer hij niet geweigerd had hen te ontvangen; dat hij eerst den volgenden ochtend, nadat de pairs de Sémonville en d'Argout hem van den toestand der zaken onderrigt hadden, besloten had met zijne ambtgenooten naar den Koning te gaan, om het intrekken der ordonnantien te vragen; dat hij toen verklaard had, niet langer minister te kunnen blijven, en dat de ordonnantien ingetrokken waren en hij zijn ontslag van dat oogenblik af genomen had, zijnde hij verler vreemd gebleven aan alle daden der regering. Hij heeft erkent, dat er woensdag ochtend geld aan de troepen die te Parijs waren, gegeven was, en verklaard, dat de Koning des nachts tusschen woensdag en donderdag order gegeven had om het kamp van St. Omer te ontbinden.

Na den afloop van het verhoor der beschuldigten, heeft de heer Persil, een der commissarissen van de kamer der afgevaardigden het verlangen geuit, om te weten, waarin de voorbehoudingen en protesten, waarvan de beschuldigten aantekening hadden verzocht, bestonden. De heer de Peyronnet heeft hierop verklaard te protesteren: 1°. Tegen de onwettige wijze, waarop men in de instructie te werk was gegaan, om tot het doen van sommige ontdekkingen te geraken, en 2°. niet tegen de competentie van het hof, welke hij als grondwettig en deugdelijk erkende, maar wel tegen de tegenwoordige uitoefening van des-zelfs jurisdictie met betrekking tot de beschuldigten, die huone conclusie hieromtrent na het hooren der getuigen zouden nemen.

Eenige vragen, door den heer Persil aan den heer de Polignac gerigt, hebben voorts nog van denzelfden de volgende antwoorden uitgelokt; dat in den raad der ministers geen rapport omtrent de plaats gehad hebbende gebeurtenissen heeft kunnen worden ingeleverd, alzoo niet eene autoriteit in onmiddellijke aanraking stond met dien raad; ieder minister had in den raad zijne aanmerkingen, inlichtingen en adviezen medegedeeld; na het in staat van beleg verklaren van Parijs, hadden de ministers zich geenzins ontheven gewaand van alle verantwoordelijkheid, maar hadden zij niets meer te bevelen in al wat onder de attributen van den maarschalk van Ragusa als plaatselijke kommandant behoorde, terwijl deze dan ook, zonder het noemen van namen, gesproken had van een bevel tot gevangenneming van sommige personen, waaromtrent hij later had contra-order gegeven.

Voortzetting van de eerste zitting als getuige gehoord de heer de Polignac, verklarende door den heer de Polignac in het ministerie van den 8 augustus te zijn getrokken geworden, en wel voornamelijk te hebben toegegeven aan deszelfs ingeroepen, dat men geenszins een ministerie verlangde geheel gelijksoortige bestanddeelen bestaande, dat men er in tegenwoordig in verlangde verlegenwoordigers, zoo wel van de uiterste rechter zijde als van het regter en het linker centrum, zoo lang getuige in het ministerie was geweest, was hetzelfde nimmer het charter en de wetten van het rijk te buiten gegaan. Heer de la Bourdonnaie hadt het ministerie verlaten, wegens verschilt van gevoelen omtrent het voorzitterschap, en hij, getuige, niet omdat er eenig plan bestond tot eenigen onwettigen op, maar om dat het ministerie zijns oordeels eene wijziging nodig had, om voor zich de meerderheid te winnen.

De tweede getuige is de gewezen zegelbewaarder de Courvoisier; deze verklaart dien post te hebben aanvaard op uitdrukkelijke begeren des Konings en deszelfs stellige verklaring van onbetrekkelijkheid willen, dat de administratie overeenkomstig het charter handelen zou; deze verzekering had hem tot het aanvaarden overgehaald; deze getuige levert evenmin als de vorige eenige bezwaren tegen de beschuldigen.

Het verdere hooren der getuigen is uitgesteld tot den volgenden dag.

Men heeft opgemerkt, dat de prins de Polignac neerslagtig was en zeer zacht sprak. De heer de Peyronnet daarentegen toonde veel kracht van geest en bedaardheid. De heer de Chantalouse droeg blijbare teekenen van ziekte en zwakheid; de Generaal de Ransville scheen ook neergedrukt.

België.

NATIONAAL CONGRES.

Zitting van den 17 december.

In de vergadering van het congres van heden heeft de heer van de Weyer berigt, dat het provisioneel bestuur tot den wapenstilstand was toegetreden en nog eene mededeeling verwachtte, om aan de vergadering kennis te kunnen geven van het uitwisselen van het aannemen dier overeenkomst.

Nadat het provisioneel bestuur den wapenstilstand aangenomen had, hebben lord Ponsonby en de heer Brosson dadelijk koeriers naar Londen en 's Gravenhage gezonden. Het provisioneel bestuur en Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden zullen elk twee commissarissen benoemen, om met de beide gezanten der vijf mogendheden de linie te bepalen, achter welke de troepen van weerskanten terug moeten trekken. Die linie heeft alleen betrekking tot den wapenstilstand en daar door wordt niets beslist omtrent de politieke verschildpunten noch omtrent de verschildpunten, rakende het wederzijdsch grondgebied.

Het congres houdt zich nog bezig met de wet op den senaat. Het heeft beslist, dat de senaat ontbonden zal kunnen worden en uit 40 tot 60 leden bestaan zal.

Namens eene daartoe benoemde commissie heeft de heer C. de Broeckere aan het congres een ontwerp van wet op de organisatie der burgerwacht voorgelegd, volgens hetwelk bijna alle de burgers, die geschikt zijn, de wapenen te dragen, daartoe zouden opgeroepen worden.

— Z. H. de prins de Méan, aartsbisschop van Mechelen, heeft aan het congres den volgenden brief geschreven:

MIJNE HEEREN,

Ik zou een der wezenlijkste pligten van mijn amht te kort doen, bijaldien ik, in het oogenblik, dat gij de constitutie gaat decreteren, welke ons liefs vaderland moet regeren, mij niet tot ulieden wendde, mijne heeren, om u over te halen, den katholieken godsdienst, die volle en algeheele vrijheid te waarborgen, welke alleen hare rust en haren voorspoed kan verzekeren.

De onderscheiden ontwerpen van constitutie, welke tot heden publiek gemaakt zijn, zijn verre van deze vrijheid genoegzaam verzekerd te hebben. De ondervinding van eene halve eeuw heeft de Belgen geleerd, dat het niet genoeg is, hun in het algemeen de verzekering te geven, dat zij hunnen eerdienst vrijelijk zullen mogen uitoefenen: deze verzekering werd hun wel bij de oude brabantische constitutie gegeven; zij werd hun bij het concordaat van 1801 gedaan; ook in de in 1815 afgekondigde grondwet word hun die vrijheid verzekerd; en toch, welke hindernissen werden hunnen godsdienst niet in den weg gelegd; welke knevelarijen heeft zij niet moeten lijden onder de verschillende gouvernementen, die elkander gedurende dat tijdsverloop opgevolgd zijn?

Ik ben in het vaste vertrouwen, dat het congres, uit afgevaardigden eens bij uitstek godvruchtigen volks zamengesteld, na herhaalde malen de onduidelijkste blijken van derzelver eerbied voor den godsdienst gegeven te hebben, voor altoos de terugkeering zal weten te beletten van die rampen; welke met des te meer zorgen van ons geweerd moeten worden daar zij nooit falen, eenen of anderen crisis in den staat aan te brengen.

De natie, welke gij, mijne heeren, geraden zijt, te vertegenwoordigen, en gelukkig te maken, bestaat bijna geheel uit katholieken; deze hebben zich volstandiglijk door eene opregte verkleefdheid aan het geluk huns vaderlands onderscheiden, en

met dit dubbel regt vorder ik, ten hunnen behoeve, de bescherming en de welwillendheid uwer vergadering. Ik wil, ul hunne behoeften en regten voordragende, geenszins eenig voorregt voor hen vragen; neen, eene volmaakte vrijheid, met al hare gevolgen, is het eenig doel hunner wenschen, is alleen het voordeel, dat zij met al hunne medeburgers willen deelen.

Hoe zeer het provisioneel gouvernement, bij deszelfs heide besluiten van den 16 oktober jl., den katholieken eerdienst bevrijd heeft van alle hindernissen in de uitoefening er van, en haar deze vrijheid in hare volle uitgestrektheid heeft verleend, is het niettemin allernoodzakelijkst, om dezelve op nieuw in de constitutie te waarborgen, ten einde den katholieken het vreedzaam en altoosdurend genot er van te verzekeren.

De bepalingen, welke te dien einde in dezelve zouden behoreen te worden gemaakt, komen, mijns inziens, op de volgende neder:

Het is allereerst noodzakelijk, dat daarin vastgesteld worde, dat de katholieke eerdienst nooit belet of beperkt kan worden. Bij gebrek aan dergelijk eene bepaling sloot men, onder het vorig gouvernement, kerken en kapellen, waar eene openbare godsdienstoefening noodzakelijk was en waar dezelve zeer zeker noch hinder, noch gevaar voor de openbare rust veroorzaakte. Indien er, bij gelegenheid of ter oorzaak van dergelijke godsdienstoefeningen misbruiken mogten worden begaan, zoo moeten de regtbanken de aanleggers er van vervolgen; maar het zou onregtvaardig zijn, de godsdienstoefening zelve te verbieden, dewijl alzoo de straf altoos op de onschuldigen zou nederkomen en maar al te dikwijls de schuldigen niet zou treffen.

Maar de wezenlijke en waachtige voorwaarde, zonder welke de vrijheid van den katholieken eerdienst slechts eene beguicheling wezen zou, is, dat zij volkomen vrij en onafhankelijk in haar beheer, en bijzonder in de benoeming en huldiging harer bedienaren, zoo wel als in hare correspondentie met den Heiligen Stoel, zijn moet. Niets is regtvaardiger; want het is ongerijmd te zeggen, dat een genootschap, om het even welk, vrij is, wanneer het zich niet naar believen mag regeren, of degenen, die hetzelfde besturen moeten, kan verkiezen en aanstellen; en welke harder slavernij kan een eerdienst worden opgelegd, dan die van haar te noodzaken, slechts voor opperhoofden te erkennen de zoodanigen, die alleen aangenaam zijn aan lieden, welke zelfs hare ergste vijanden zouden kunnen wezen? Zulks zou haarblijkelijk een middel aan dezen in handen geven, om haar te verzwakken en zelfs te vernietigen, door bekwaame lieden te verwijderen of door de geloovigen te gaai van herders berooven, gelijk de ondervinding dan ook niet dan te zeer bewezen heeft. Het provisioneel gouvernement heeft ongetwijfeld uit deze oorzaken, bij art. 4 van deszelfs besluit van den 16 oktober jl., afgeschaff alle instellingen en regerings magten door het bestuur benoemd, om de godsdienstige genootschappen en eerdiensten aan de working of den invloed van de regering te onderwerpen. Ik durf hopen, dat het congres dit beginsel in de constitutionele akte zal behouden, door te bepalen, dat alle bemoeijing der regering in zaken van godsdienst afgeschaff zal wezen, en derzelver bedienaren zich zelve met de volkomenste onafhankelijkheid zullen mogen besturen.

De godsdienst staat in zulk een naauw en noodzakelijk verband met het onderwijs, dat de eene niet volkomen vrij kan zijn, indien het andere zulks niet is. Het congres zal derhalve, en ik twijfel daaraan niet, de volle en algeheele vrijheid van het onderwijs bepalen; het zal ten dien einde alle verbodsmaatregelen desangaaude ter zijde stellen en de zorg, om de misdrijven der onderwijzers te straffen, aan de regtbanken overlaten; ik durf hetzelfde daarenboven smeeken, om bijzonderlijk te bepalen, dat de etablissementen, aan het onderwijs en de opvoeding der jonge lieden, welke voor den dienst des altaars bestemd zijn, gewijd, bij uitsluiting onder bestuur en opzigt van kerkelijke opperhoofden zullen gesteld worden. Deze bepaling zal bij den eersten oog opslag misschien als nutteloos kunnen beschouwd worden, omdat zij slechts een onmiddelijk en noodwendig gevolg van de vrijheid des godsdiensts is, maar de katholieken zijn, te dien opzichte, onder de vorige gouvernementen zoo onregtvaardig behandeld, zoo wreedelijk gekweld geworden, dat zij wegens den terugkeer dezer onderdrukkingen niet gerust kunnen zijn, indien deze bepaling niet in de nieuwe staatswet gebragt wordt, en zij meenen dit met des te meer grond te mogen verhoopen, daar het vorig gouvernement, ten einde hunne regtmatige klagten deswegens regt te laten wedervaren bij besluit van den 2 oktober 1829 en bij het 12 artikel van dat van den 27 mei jl., eene dergelijke bepaling, reeds ingewilligd heeft.

De hindernissen, welke de vorige gouvernementen hebben toegebracht aan het regt, dat alle menschen bezitten, om zich in genootschappen te vereenigen, ten einde het goede te bewerken en die voornamelijk op de genootschappen van godsdienst en weldadigheid der katholieken drukten, doen over het algemeen den wensch ontstaan, dat de vrijheid, om zich in genootschappen te vereenigen, welke reeds door het provisioneel gouvernement hersteld is, in de constitutie bevestigd worde en dat aan deze genootschappen de middelen worden verleend, om het noodige voor hun bestaan te kunnen verwerven.

De bezoldigingen der geestelijken maken een laatste onderwerp

mit van hetgeen ik vertrouwd aan de zorg van het congres te mogen aanbevelen.

De staat heeft zich de geestelijke goederen alleen toegeëigend onder voorwaarde, van behoorlijk in de kosten van den eerdienst en in het onderhoud harer bedienaren te voorzien; het eerste artikel der fransche wet van den 27 november 1789 bewijst zulks. De Heilige Stoel heeft, van zijne zijde, om des vredes wille, den verkoop er van toegestaan, doch onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat het gouvernement zich belasten zou met de bedienaren van den godsdienst eene behoorlijke bezoldiging toe te leggen, gelijk de 13de en 14de artikelen van het concordaat van 1801, alsmede de daartoe betrekkelijke ballen, bewijzen. Het congres zal derhalve, met de bezoldiging der geestelijken en de overige voordeelen, welke de Kerk onder het vorig gouvernement genoten heeft, te verzekeren, slechts eene daad van rechtvaardigheid doen en den openbaren vrede bevestigen. De omslag dezer bezoldigingen en van dezen onderstand zou door de wet moeten bepaald worden, om eenen onrechtvaardigen voorkeur te voorkomen en vooral te heletten, dat geen agent der uitvoerende magt de vrije uitoefening van den eerdienst zou kunnen belemmeren, door eenen onwettigen invloed op de denkwijze en het gedrag der geestelijken uit te oefenen, iets, waarvan er nog onlangs vele voorbeelden te vinden geweest zijn.

Zoodanig, mijne heeren, zijn de bepalingen, welke noodwendig in de belgische staatsregeling zullen moeten worden opgenomen, ten einde den katholieken de vrije uitoefening van hunnen eerdienst te verzekeren en hen voor kwellingen te behoeden, welke eene lange en treurige ondervinding hen doet duchten. Het vertrouwen, dat ik in uwe verlichte denkbeelden en in de zuiverheid uwer oogmerken stel, doet mij hopen, dat gij dezelve eenstemmig zult aannemen. Gij zult mij aldus eene vertrouwing verschaffen, welke ik langen tijd heb moeten ontbeeren, aller harten met vreugden vervullen, eene onbetwisbare aanspraak op de altoosdurende erkentelijkheid uwer medeburgers verwerven en het genoeg hebben van het voornaamste mandaat, dat zij u hebben toevertrouwd, te hebben vervuld; omdat gij de vrijheid, waaraan zij de meeste waarde hechten, bevestigd zult hebben, die, namelijk, van den godsdienst hunner vaders vrijelijk te kunnen uitoefenen.

Ontvangt, mijne heeren, de verzekering mijner hoogachting.
FRANCISCUS ANTONIUS

PRINS DE MÉAN, Aartsbisschop van Mechelen.

In deze zitting zijn er drie punten vastgesteld, en wel 1°. dat de senatoren door dezelfde kiesers zullen benoemd worden, die de afgevaardigden verkiezen, hetwelk door den heer Jotttrand voorgesteld en met 136 tegen 40 stemmen aangenomen werd; 2°. dat de senatoren voor eenen eens zoo langen tijd als de afgevaardigden zullen benoemd worden, en dat het hoofd van den staat het recht zal hebben, om den senaat te ontbinden; en 3°. dat het aantal der senatoren de helft van dat der afgevaardigden zal bedragen.

Nederlanden.

's HERTOGENBOSCH, 24 December.

W A A R S C H U W I N G.

De gouverneur der provincie Noord-Brabant, in aanmerking nemende, dat zijne gedane aansporingen, ten einde de deserteurs uit deze provincie herkomstig, naar hunne corpsen zouden terugkeeren, tot hertoe slechts gedeeltelijk aan zijne verwachting hebben voldaan, en dat er nog maar weinige van die deserteurs daaraan gehoor gegeven hebben.

Overwegende, dat die zoo weinig gunstige uitslag van deze zijne pogingen kunnen worden toegeschreven, eenendeels aan welligt bestaan hebbende omstandigheden, welke de deserteurs, ondanks hunnen anders goeden wil, om van hunnen bejauchen misstap terug te keeren, daarvan teruggehouden hebben, en anderdeels aan de vrees, waarin zij verkeerden, van bij hunne terugkomst bij het corps de welverdiende straf te zullen ondergaan.

Gelet op de missive van den heere staatsraad, al inderijne belast met de directie van het departement van binnenlandsche zaken, van den 19 deser maand, litt. I, houdende kennisgeving, dat het Zijne Majesteit behaagd heeft, bij kabinets-depêche van den 17, beverens n° 59 eenen termijn toe te staan, binnen welke het aan de Noord-Brabandsche deserteurs wordt vergund, alnog naar hunne corpsen weder te keeren, zonder dat aan hen, wanneer zij daarvan gebruik maken, eenige straf zal opgelegd worden.

Brengt, bij deze ter kennis van de ingeketenen deser provincie, dat al de deserteurs, uit Noord-Brabant herkomstig, die zich vóór of wietryk op den 10 januarij aanteaande, bij den burgemeester hunner gemeente zullen aangeven, en met een schriftelijk bewijs van die aangifte, door den burgemeester, sonder eenig verhoor, aan hun al te geven, naar hunne corpsen zullen wederkeeren, bij die corpsen zullen worden aangenomen, zonder dat zij, wegens hunne desertie, eenige straf zullen ondergaan;

Werdende de deserteurs, om zich deze zoo gunstige beschikking van de overheid te nutte te maken, en tevens aan hun onder het oog gehoudende dat zij, wanneer zij onverhoopt hieraan geen gehoor mogten verleenen, en naderhand mogten opgevat worden, alsdan al de straffen ondergaan zullen, welke op de desertie, bij de wet, zijn vastgesteld.

Vermaant wijders een ieder, die met de deserteurs in eenige betrekking mogten staan, en voornamelijk de ouders en bloedverwanten, welke de meeste der gedeserteerde miliciens uit deze provincie tot die desertie aangespoord en verleid hebben, om de meest spoedige terugkeer der gedeserteerden naar hunne corpsen te bevorderen; wordende tevens aan de ouders en bloedverwanten van die deserteurs, en aan degenen, die aan een deserteur huisvesting of schuilplaats mogten verleend hebben, te kennen gegeven, dat zij door militaire inlegering zullen gestraft worden, indien de deserteurs zich op den 10 januarij aanstaande niet mogten hebben aangegeven, en zulks voor zoo lang, als dezelve van hunne corpsen zullen verwijderd blijven; zullende hierin zonder de minste ooglaking of toegevendheid worden te werk gegaan.

Gelast eindelijk de Burgemeesters der steden en gemeenten in deze provincie, om deze waarschuwing, welke kan, in plan gedrukt, in duplo zal toegezonden worden, op ontzagen derzelve, bij klokkengelui of trompetgeschal, te doen afkondigen; een exemplaar derzelve ter gebruikelijker plaatsen te doen aanplakken, en om die afkondiging voorts op de twee naastvolgende zondagen, en wel ten platten lande, onmiddellijk na afloop der godsdienstoefening, te doen herhalen; zullende voorts deze waarschuwing, om daaraan meerdere publiciteit te geven, in de binnen deze provincie uitgegeven wordende nieuwspapieren, twee achtereenvolgende malen geinsereerd worden.

's Hertogenbosch, den 21 december 1830.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VANDEN BOGAERDE.

— Volgens de *Courier des Pays-Bas* zou Z. M. reeds den wapenstilstand aangenomen hebben.

— Een aantal hollandsche krijgsgévangenen zijn donderdag van Brussel naar Leuven vervoerd.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

* * Bij A. P. VAN LANGENHUYSEN, Boek- en Steendrukker, te 's Hage, is onlangs van de pers gekomen, en alom verkrijgbaar gesteld:

OVER DE SCHEIDING VAN HOLLAND EN BELGIE, door GILBERT KARL Grave van HOEENDORP, prijs 75 centen. Deze eerste druk, die uit een aanzienlijk getal exemplaren bestond, werd in 10 dagen uitverkocht. De tweede druk is in het licht gekomen, en er kan weder aan de aanvraag worden voldaan.

GEMEENZAME BRIEVEN OVER DE GEBEURTENISSEN VAN DEN DAG. Prijs 90 centen, 120 bladz. Men leze dienaangaande de Recensie in den *Standaard*, staatkundig blad, n°. 14 van 26 November jl., dat bij bovengemeld Drukker sedert eenigen tijd wordt uitgegeven. Men schrijft in voor 20 n^o, die op onbepaalde dagen worden uitgegeven. De prijs is voor 20 n^o, franco per post, f 2-50. Onder andere wordt aangaande gemelde brieven gezegd:

«Onder de menigte geschriften, welke derzelve geboorte aan de tegenwoordige noodlottige omstandigheden verschuldigd zijn, verdienen een twental brieven, deser dagen bij den uitgever van dit blad onder bovenstaanden titel uitgekomen, eene bijzondere opmerking, en wij haasten ons, de aandacht van het publiek op hetzelfde te bepalen. Bij eene eerste lezing, bemerkten wij al dadelijk, dat dit geschrift niet tot de gewone vlogschriften behoort, maar zich door bondigheid en kalme redenering, boven vele andere gunstig onderscheidt; en hoewel wij al de daarin vervatte denkbeelden en meeningen, niet onvoorwaardelijk als de onze willen aangemerkt hebben, vonden wij bij herlezing, zoo vele nuttige herinneringen, uit het jongst verledene — zoo vele belangrijke beschouwingen over de aanleidingen tot de tegenwoordige gebeurtenissen en over onze grondwet, als gewichtige wenken over de toekomst, dat wij dit stukje gerustelijk op eene lijn plaatsen, met de beste geschriften van dien aard en aan hetzelfde eene blijvende waarde toekennen. Gaarne traden wij in bijzonderheden en in de ontwikkeling der denkbeelden en van de strekking dezer brieven, indien wij niet vreesden beneden het werk zelve te blijven. — De lezer neme het in handen en oordeele zelf, en wij durven hem verzekeren, dat hij zich zijnen tijd niet zal beklagen.»

WB. De heeren boekhandelaren die nog van laatst gemeld werk exemplaren over hebben, worden verzocht dezelve onverwijld, op de min kostbaarste wijze, terug te zenden.